

Borja de Riquer

Prat: vigilar i escollir homes

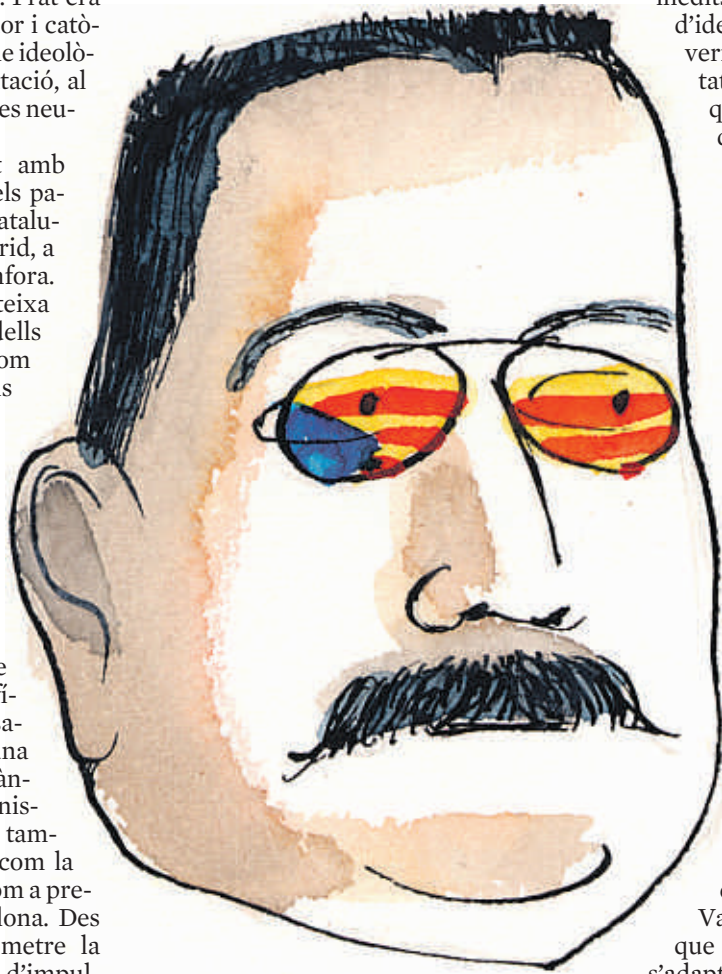
Enric Prat de la Riba pertany a la generació que comença a actuar dins la Unió Catalanista, que redacta les Bases de Manresa (1892), que practica amb passió el periodisme propagandista i que finalment es llança a la política arran de la crisi espanyola del 98. Són els qui fan costat al tancament de caixes (1899), organitzen la candidatura dels quatre presidents a les eleccions del 1901 i creen la Lliga Regionalista. Prat era el jove líder d'un grup conservador i catòlic que aviat passà del nacionalisme ideològic, que només servia per fer agitació, al pragmatisme per dirigir les "classes neutres" mobilitzades.

Formarà una mena de duet amb Francesc Cambó. Es repartiran els papers: ell es dedicarà a la política catalunya endins, i Cambó anirà a Madrid, a liderar la batalla Catalunya enfora. Eren les dues potes d'una mateixa política, malgrat que els seus cadells es barallessin en publicacions com *La Catalunya* per veure quin dels dos fronts havia d'ésser el prioritari. Cambó i Prat estaven d'acord que si hom volia avançar de debò calia fer-ho alhora amb els dos peus. Per això Prat escriurà en 1916 el manifest *Per Catalunya i Espanya gran*, que Cambó maldarà per convertir en realitat.

Aquest home petit i d'aspecte anodí visqué alguns moments difícils. La seva detenció i processament militar, l'any 1902, fou una provocació que mostrà la intolerància del Govern davant d'un catalanisme tan moderat com el seu. Però també conegué moments gloriosos, com la seva elecció, cinc anys després, com a president de la Diputació de Barcelona. Des d'aquesta institució va comprometre la generació noucentista en la tasca d'impulsar un ambiciós projecte de modernització i de nacionalització del país que rebria molt més impuls a partir d'abril de 1914, quan fou elegit president de la Mancomunitat de Catalunya. Prat era ben conscient del repte que significava assumir el lideratge d'una institució com aquella, amb competències reduïdes i recursos minvats. Com digué el dia de la seva elecció, la Mancomunitat "com a personalitat ho és tot, com a poder no és res".

Com a polític no deixava d'ésser un home complex i reservat. Era un conservador nostrat, que es mostrava més dur amb la gent propera, els de la Lliga, que no pas

amb aquells de qui discrepava. Per "responsabilitat política" era capaç d'adoptar actituds d'una fredor inclement, com quan es negà a publicar a *La Veü* l'article *La ciutat del perdó* de Joan Maragall, en què es demanava l'indult per a Ferrer i Guardia. I aquesta fredor podia esdevenir intransigència, com quan comminà Josep Carner a deixar d'escriure al *Papitu*, per ser un publicació grollera. Se'l va acusar, amb raó, de ser un

JOMA

dels destructors de la Solidaritat Catalana, en patrocinar el boicot al pressupost de cultura de l'Ajuntament de Barcelona del 1908 i per marginalitzar els solidaris d'esquerra de la direcció de la Diputació barcelonina.

Però també tenia una estranya habilitat per fer-se perdonar la seva rigidesa. Perquè hi havia també un Prat obert, que defensava les pintures de Torres García, enfront de les intoleràncies de Puig i Cadafalch, i el polític generós que "per damunt de les coses que ens separen" era capaç de cridar a la Mancomunitat un socialista com Rafael Campalans, i de tenir bones re-

lacions amb gent de tracte no fàcil, com Eugeni d'Ors, Josep Pijoan o Pere Corominas. Com ell mateix digué, la seva tasca era "vigilar i escollir homes".

El "senyor Prat", com el coneixien els seus col·laboradors, era sobretot un home de despatx i no pas de mítings. Era un discret orador –la seva veu aflautada no l'acompanyava– i per això s'estimava més escriure: deixà milers d'articles publicats i inèdits, i un munt de quartilles plenes d'idees i projectes. La seva obra de govern al capdavant de la Mancomunitat tingué una aprovació tan general que contrasta amb altres aspectes de la seva actuació política que foren molt més controvertits.

Després de la seva mort, els seus hereus polítics s'esmerçaren a revisar el seu pensament. L'antologia d'articles de Prat editada per la Lliga Catalana, l'any 1934, va estar depurada dels textos massa nacionalistes per poder adaptar-se a les conveniències polítiques del moment. La rectificació del seu pensament, en un sentit més regionalista i més espanyol, fou també reclamada pel penúltim Ferran Valls i Taberner i altres "pronoiis". I trenta anys més tard, en ple franquisme, la lectura simplificada de Prat feta per Jordi Solé Tura provocà una llarga polèmica. Les respostes dels pratians, però, estigueren massa influïdes per les circumstàncies i pecaren d'un cert maniqueisme.

De Prat de la Riba, com de tots els polítics prolífers, se'n poden fer diverses interpretacions.

Va escriure tants milers d'articles que és fàcil trobar fragments que s'adaptin al que ens interessa que digui. Jo, pensant en les circumstàncies del moment, escolliria dues frases de poc abans de la seva mort. La primera: "No hem fet la Mancomunitat per a tenir una Diputació més gran, ni per a donar a l'ànima catalana un petit cos d'administració subordinada, secundària: una província... tots volem per a Catalunya un cos d'Estat, unes formes d'Estat". La segona és una anècdota, que sembla verídica, i ens situa quan, ja força malalt, l'informaren que la vaga general que es preparava per l'agost del 1917 podria significar la proclamació de la república. Prat, des del llit, exclamà: "Que sigui federal!".●

Pilar Rahola

Un ocell, un avió

A veure si ho he entès bé. Un tribunal, els membres del qual són posats a dit per PP i PSOE, que té un president que ha militat al partit que governa l'Estat i ha deixat floretes per a la història de l'anticatalanisme, del qual tres membres –entre ells l'esmentat– han estat recusats pel seu partidisme pel Parlament, i que ha estat capaç de retallar un Estatut que tenia l'acord de tres Parlaments i l'aval d'un referèndum, aquest tribunal diu que Catalunya no és un subjecte polític?

Es a dir, un tribunal politicoideològic, posat per polítics amb evident ideologia respecte a Catalunya, i amb un llarg historial politicoideològic acaba de situar-se per sobre de la identitat mil·lenària d'un poble i la voluntat dels seus ciutadans, expressada a través dels vots i del seu Parlament? Es diu Tribunal Constitucional, però atès el currículum de la cosa, bé caldria considerar-lo el darrer arrasador per controlar les decisions que s'han colat per les esquerdes de la política. Més ideològic i partidista que jurídic, donant per bona la idea que les regles de joc que van sorgir després de la dic-

Què és Catalunya, un ocell, un avió? Tal vegada una galàxia, atesa l'afició a enviar-nos a l'espai

tadura estaven contaminades d'inici. Això és una autèntica perversió del que significa la democràcia, utilitzant els ressorts de la democràcia.

El Tribunal Constitucional, doncs, ha dit que Catalunya no és subjecte polític. La pregunta, aleshores, és òbvia: què és Catalunya? Un ocell, un avió, és Superman? Tal vegada sigui una galàxia, atesa l'afició d'algun ministre a enviar-nos a l'univers sideral. I com que no som res –excepte per pagar, que llavors ho som tot, subjecte, objecte i predicat–, tampoc no podem dir que som sobirans, de manera que aquella expressió del Parlament del 24 de gener del 2013, "el poble de Catalunya, per raons de legitimitat democràtica, té caràcter de subjecte polític i jurídic sobirà", quedaria sense efecte.

Tanmateix, és així? I com que, a més, el tribunal mateix es fa un bon embolic i acaba assegurant que no som subjecte, però el dret a decidir se subjecta en el terreny constitucional, la pregunta es reafirma: és així? Més aviat sembla el que sembla: que l'Estat intenta blindar la seva posició contra el dret de Catalunya a votar, utilitzant tots els ressorts legals que té a les seves mans, interpretant al seu lliure albir la legalitat. És una batalla de legitimitats, entre la que s'atorga l'Estat abusant de la interpretació de la llei, i la que s'atorga un poble quan vol decidir sobre si mateix. És, doncs, una batalla que es cou a Espanya, però es dirimeix en l'àmbit internacional. I per aquí van les coses, perquè en el moment en què el Parlament es va declarar subjecte sobirà, implícitament li va dir al Parlament espanyol que la decisió catalana no li pertany.

Anem, doncs, al xoc de legitimitats democràtiques entre subjectes sobirans, perquè una cosa està clara: la sobirania d'un poble és abans i després del que digui un tribunal polític.●

DEBAT. La corrupció / Juan Ramis-Pujol

Corrupció Inc.

Quan un membre del govern, de la reialesa, de la banca, de la patronal o dels sindicats és imputat per indicis de corrupció un es pregunta si la corruptela no deu estar massa arrelada al nostre país. Una part de la societat està tacada per la deshonestat; però una altra bona part actua de forma íntegra, al dictat d'uns principis ètics.

Hauríem d'analitzar com és la societat que empara aquestes persones que es comporten amb total absència d'integritat i quines dinàmiques expliquen el creixement de les corrupteles i les seves desafortunades conseqüències socials. Escalar als llocs de poder, tant en l'empresa privada

com en l'àmbit públic o en els partits, sol ser més fàcil per a persones cobdicioses o amb gran ambició. Una vegada han ascendit, sucumbeixen amb més facilitat a l'enviliment complementari que comporta tenir més poder i tenir més diners. L'esmentat ascens sol expel·lir persones més crítiques que serien les que podrien ajudar a revertir situacions perverses.

En el passat, la població no estava gaire al corrent de les vergonyes i els secrets del poder. Avui els mitjans de comunicació i internet faciliten més accés i difusió de la informació. Sorgeix així un problema addicional: la ciutadania percep que la corrupció és generalitzada i la impunitat és massa freqüent. Això pot arribar a encomanar els nivells d'integritat de les persones que, en principi, es comporten honestament. No podem estar provocant

una degeneració social que podria arribar a ser difícilment reversible? On és l'exemplaritat?

A l'hora de plantejar solucions, ens trobem que els que detenen el poder i podrien promoure i liderar canvis són els que tenen menys incentius per dur-los a terme. De vegades, apareixen herois que lluiten a favor de l'honradesa, però no només topen contra el mur dels corruptes i les seves corrupteles, sinó que s'enreden en les seves teranyines i al final aconseguixen semblar encara pitjors que els individus injuriats. La informació esdevé líquida i confusa, resultant socialment difícil distingir entre el correcte i l'incorrecte.

Sembla com si hi hagués un afany de provar on és el límit, però desafortunadament ja fa temps que es va creuar la línia vermella.●